

Skatteutskottets yttrande

1982/83:5 y

över en motion om gränsen mellan foster och barn

Till Socialutskottet

Sedan socialutskottet begärt att skatteutskottet yttrar sig över motion 1982/83:383 av Karin Ahrlund (fp) och Kerstin Anér (fp) om gränsen mellan foster och barn får skatteutskottet anföra följande.

Yrkandet i motionen går ut på att få till stånd en allsidig utredning rörande ändring av den gräns som enligt gällande bestämmelser skall dras mellan dödfödda foster och dödfödda barn. Motionärerna vill få en bättre överensstämmelse mellan de legala aspekterna och nuvarande medicinska resultat och etiska värderingar och anser att den 28-veckorsgräns i fråga om graviditetens längd som tillämpas vid gränsdragningen bör ändras till förslagsvis 26 veckor. Enligt deras mening leder nuvarande regler till ej acceptabla effekter bl. a. i fråga om begravning m. m. Motionärerna kritiserar också att barn och gravida kvinnor i samband med missfall och tidiga födselar behandlas på olika sätt i olika landsting.

Gällande regler i folkbokföringsförordningen (1967:198) innebär i korthet att ett barns födelse skall anmälas till pastorsämbetet om det är fött här i landet eller fött av en kvinna som är skriven här. Med barn avses alla nyfödda som andats eller visat annat livstecken efter födseln. Efter utgången av 28:e havandeskapsveckan räknas även dödfödda såsom barn (30 §). Denna 28-veckorsgräns tillkom år 1959 (prop. 1959:200, L3U 20) med anledning av en rekommendation av världshälsoorganisationen (WHO). Tidigare bestämmelser var av gammalt datum och angav att ett foster om minst 35 cm längd, som inte andats efter födelsen, skulle anses som ett dödfött barn. I samband med 1959 års ändring framhölls att en dödfödd om 35 cm längd ungefär motsvarade ett foster efter 28:e havandeskapsveckan.

Socialstyrelsen har i sina föreskrifter i anslutning till dessa bestämmelser anført bl. a. följande (SOSFS 1980:1).

Med barn avses alla levande födda samt alla dödfödda som framfötts efter utgången av tjugooåttonde havandeskapsveckan. Levande fött är barnet om det visat tecken på självständigt liv såsom andningsrörelser, hjärtslag, pulsationer i navelsträngen eller tydliga spontana rörelser av skelettmuskulaturen. Dödfödda är alla de barn som inte visat nämnda livstecken och vilka avlidit efter utgången av tjugooåttonde havandeskapsveckan, räknat från senaste normala menstruations första dag. Föreligger osäkerhet om graviditetens längd, bör det framfödda fostrets kroppslängd tillmätas viss betydelse vid bedömningen av fostrets utvecklingsgrad. Uppgår kroppslängden till minst 35 cm. bör fostret redovisas som barn.

Att en dödfödd således i vissa fall betraktas som ett barn leder till krav på gravsättning eller eldbegängelse inom två månader efter födelsen (24 §

begravningskungörelsen 1963:540). I födelse- och dopboken antecknas bl. a. uppgift om inkommet dödsbevis, jordfästning, eldbegängelse och/eller gravsättning m. m. Gravsättning eller eldbegängelse av dödfödd får ske även om graviditeten avbrutits före 28:e havandeskapsveckan. Förfarandet är då frivilligt (23 a §) och några anteckningar i födelse- och dopboken föreskrivs ej.

Enligt 1963 års namnlag (1963:521) förvärvade barnet vid födseln automatiskt faderns eller moderns släktnamn (1 §). Förnamn skulle – om barnet levde – ges till barnet inom sex månader från födseln (23 §). I praktiken tillämpades bestämmelserna så att förnamn antecknades även för barn som avlidit, om föräldrarna anmälde ett namn till pastor. Den nuvarande namnlagen (1982:670) har enligt vad utskottet erfarit från riksskatteverket inte föranlett någon ändrad praxis härvidlag.

Utskottet kan instämma i motionärernas syfte att förbättra de regler som skall tillämpas i en så känslig situation som den här aktuella. Utskottet vill inte heller bestrida att 28-veckorsgränsen i folkbokföringsförordningen i vissa fall kan medföra effekter som kan kritiseras från olika utgångspunkter. Med anledning av vad som anförs i motionen bör dock framhållas att ett foster som visar något livstecken vid födseln alltid skall betraktas som ett barn, även om det avlider efter kort tid. Denna regel gäller generellt och således även vid kortare graviditeter än 28 veckor. Att även dödfödda som uppnått ett visst utvecklingsstadium sedan gammalt i vissa hänseenden jämföras med barn torde bl. a. sammanhånga med etiska bevekelsegrunder men leder samtidigt till vissa krav från samhällets sida som kan vara påfrestande för dem som berörs härav. Att ändra 28-veckorsgränsen, som har tillkommit av praktiska skäl och med anledning av en rekommendation av WHO, i den riktning som motionärerna förespråkar skulle medföra att byråkratin kring de dödfödda barnen utökas utan att – såvitt utskottet kan bedöma – några fördelar uppnås. Som framgår redan av vad som anförs i motionen torde syftet med utredningskravet i väsentlig utsträckning kunna tillgodoses på annat sätt än genom ändring av folkbokföringsreglerna, såsom t. ex. redan skett genom regler om ett frivilligt begravningsförfarande för dödfödda.

Med det anförda avstyrker utskottet motionen i vad avser utredning om ändringar av folkbokföringsreglerna.

Stockholm den 17 maj 1983

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Rune Carlstein (s), Olle Westberg (s)*, Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Björn Molin (fp), Anita Johansson (s), Ewy Möller (m) och Erkki Tammenoksa (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

